

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Для спеціальності 052 Політологія

Автор:
Асистент кафедри міжнародних
відносин та зовнішньої політики
Светлакова М.А.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 1 від 30.08.2016 р.

ЗМІСТ КНМЗНД

Навчальна програма дисципліни.....	3
Робоча програма навчальної дисципліни.....	10
Навчальний контент.....	23
Методичні рекомендації до проведення семінарських занять	33
Дидактичне забезпечення самостійної роботи студента.....	39
Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.....	41
Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання тощо.....	44
Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни.....	46

Міністерство освіти і науки України

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки ОС Бакалавр
Спеціальності 052 Політологія

Шифр за освітньою програмою НД 1.2.11

2016 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Светлакова Марія Андріївна, кандидат політичних наук, асистент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету

“23” червня 2016 року, протокол № 11

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Політична система сучасної України» складена відповідно до освітньої програми підготовки ОС Бакалавр спеціальності 052 Політологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни політична система сучасної України.

Міждисциплінарні зв'язки: «Політична система сучасної України» - дисципліна міждисциплінарна, пов'язує політологію, історію політичних вчень, філософію, історію України.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

Тема 1. Теорія політичних систем.

Тема 2. Моделі політичної системи.

Тема 3. Політичний процес: суть та структура.

Тема 4. Держава в політичній системі суспільства.

Тема 5. Особливості становлення сучасної політичної системи в Україні.

Тема 6. Політична організація українського суспільства

Тема 7. Верховна Рада – Парламент України.

Тема 8. Інститут президентства в незалежній Україні.

Тема 9. Кабінет Міністрів України.

Тема 10. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні. Партійно-політичний спектр сучасної України.

Тема 11. Співвідношення політичної культури і політичної системи. Політична субкультура українців.

Тема 12. Політична свідомість українського населення. Політична соціалізація.

Тема 13. Держава та громадянське суспільство у політичній системі сучасної України.

Тема 14. Засоби масової інформації як складова політичної системи України.

Тема 15. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

Тема 16. Інтеграційні перспективи України у світовій політиці.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Політична система сучасної України» є оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про політичну сферу суспільства крізь призму аналізу структурних компонентів політичної системи; засвоєння студентами теоретико-концептуальних підходів до трактування поняття «політична система», дослідження форм і закономірностей її функціонування; формування у студентів вмінь та навичок цілісно аналізувати суспільно-політичні явища та процеси в Україні.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Політична система сучасної України» є формування цілісного уявлення про політичну систему як основну категорію наукового пізнання у рамках суспільно-політичних наук; розкриття змісту цього поняття, концептуальних підходів до його трактування; з'ясування структури політичної системи, основних її інститутів та функцій; розкрити особливості становлення сучасної політичної системи України; виявити проблеми становлення парламентаризму в Україні.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

- основні моделі політичних систем, запропоновані у світовій політичній думці;
- про владу як центральний елемент політичної системи, її ознаки, джерела та типи;
- особливості політичної системи України, включаючи систему державного правління; систему державних та недержавних інститутів (політичних партій, громадських об'єднань тощо).

вміти :

- характеризувати основні поняття та категорії теорії політичної системи;
- виокремлювати динамічну характеристику політичної системи України через аналіз політичного процесу та політичної діяльності;
- визначати місце та роль політичних партій у політичній системі України;
- давати оцінку діяльності та функціонування різних елементів політичної системи України.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

1. **Змістовий модуль 1.** Політична система суспільства: сутність, структура, моделі.
2. **Змістовий модуль 2.** Політична система України: реформування та спроби вдосконалення
3. **Змістовий модуль 3.** Форма взаємодії держави і суспільства в незалежній Україні

3. Рекомендована література

Основна.

1. Андресюк Б. П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні. — К., 1997.
2. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді. — К., 1996.
3. Бебик В., Сидоренко О. Засоби масової інформації посткомуністичної України. — К., 1996.
4. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. — К.: МАУП, 2000. — 384 с.
5. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
6. Васович В. Переход к демократии в посткоммунистических странах // Вестн. МГУ. Сер. 18. — 1998. — № 2.
7. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. — 1993.— №1.
8. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч. посіб. — 7-ме вид., переробл і доп. — К.: Знання, 2008. — 415 с.
9. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.—К.: Знання, 2006. — 668 с.
10. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
11. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
12. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. — К.: Знання, 2007. — 415 с.
13. Давимука С., Колодій А., Кужельюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. — Львів, 1999.
14. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. — М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.
15. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
16. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. — К.: Основи, 1996.
17. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9.
18. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
19. Кривенко Л. Президент України: еволюція конституційно-правового статусу // Віче. — 1998. — № 10. — С. 77–94.
20. Кухта Б. Політична влада та її рішення. — Львів: ЦИД, 2006. — 237 с.

21. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти та політичне лідерство. – Львів: Кальварія, 1995.
22. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
23. Лісовий В. Поняття політичної культури. Політична культура українців // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. — К., 1996.
24. Макеєв С., Надточій А. Політична соціалізація в пострадянській Україні // Політична думка. — 1997. — № 1.
25. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
26. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.
27. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
28. Медведчук В. В. Україна: актуальні питання розвитку суспільства, держави і права. — К., 1999.
29. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? —К., 2001.
30. Міщенко М. Д. Ідеологія, соціальна міфологія та трансформаційні процеси в українському суспільстві: Монографія. — К., 1998.
31. Музика І. В. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. — К., 1998.
32. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.
33. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посібн. // О.В. Філонов, В.М. Субботін, В.В.Пашутін, І. Я. Тодоров. – К.: Знання, 2006. – 215с.
34. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
35. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
36. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
37. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні _____ нариси. — Донецьк, 1999.
38. Пахарев А. Д. Политическое лидерство и лидеры: Монография. — К., 2001.
39. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
40. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000".,2002. – 344 с.
41. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
42. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000.
43. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
44. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. – К.: Парламентське вид-во, 1998.
45. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999.

46. Політичні партії України: Довідник. — К., 1999.
47. Політичні структури та процеси в сучасній Україні / Ф. М. Рудич, В. Б. Безверхий, М. Г. Кириченко та ін. — К., 1995.
48. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: Генеза, 2004. — 736 с.
49. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К., 1997.
50. Політологія / За ред. О. І. Семківа. — Львів, 1994.
51. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.
52. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 664 с.
53. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. — Серія "Дистанційне навчання". — № 28. — Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. — 360 с.
54. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В.П.Горбатенка. — К., 2001.
55. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. — Київ: Вища школа, 2000. — 415 с.
56. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — К. : Вид. центр "Академія", 2001. — 528 с.
57. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
58. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. — Львів: Тріада Плюс, 2004. — 392 с.
59. Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти? (Украина в контексте трансформации полит. систем в странах СНГ и Балтии, Центр. И Вост. Европы). — К., 1999.
60. Рудич Ф. М. Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. — К., 2000.
61. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. — К.: Либідь, 2004. — 480 с.
62. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. — К.: „ТАНДЕМ”, 1996. — 240 с.
63. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Історія української Конституції. — К., 1993.
64. Смолка А.О. Соціально – економічна думка та політика в Україні XVII – на початку XVIII ст. — К., 1996.
65. Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін. — К., 1996.
66. Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору / М. І. Михальченко, В. С. Журавський, В. В. Танчер. — К., 1997.
67. Станистебан Л. Политические системы и легитимность // Диалог. — 1993. — №4.
68. Становлення владних структур в Україні (1991–1996) / Редкол.: О. Гарань, В. Кулик, О. Майборода. — К.: Центр політ. Аналізу газети “День”, 1997.
69. Телешун С.О. Національне питання в програмах українських політичних партій в кінці XIX – на початку XX ст. — К., 1996.
70. Томенко М. Українська перспектива: історико-політологічні підстави сучасної державної стратегії. — К., 1995.
71. Трипольський В. О. Демократія і влада. — К., 1999.
72. Уилсон Дж. Американская политическая система // США–ЭПИ. — 1997. — № 2.
73. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
74. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.

75. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
76. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
77. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи //Політичний менеджмент. — 2005. — №5. — С.39–50.
78. Холод В.В. Політологія: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і допов. — Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. — 480 с.
79. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. — 3-тє вид., доп. та випр. — Львів: Новий світ — 2007. — 360 с.
80. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. — К., 1995.
81. Шаповал В. Конституційні системи зарубіжних країн. — К., 1992.
82. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. — Львів: Тріада плюс, 2004. — 528 с.
83. Шемшученко Ю. Теоретичні засади розвитку українського парламентаризму // Віче. — 1997. — № 12. — С. 23–29.
84. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. — К.: Вища школа, 2004. — 622с.
85. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. — К.: Либідь, 2002. — 576 с.
86. Щедрова Г.П., Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. Навчальний посібник. — К., 2008.
87. Яблонський В. М. Сучасні політичні партії України. — К., 1996.
88. Якушик В. Політична система та політичний режим //Політична думка. — 1994. — №1.

Додаткова

1. Руссо Ж.-Ж. Об общественном договоре. - М., 1938.
2. Руссо Ж.-Ж. Трактаты. - М., 1969.
3. Спиноза Б. Избранные произведения. Антология мировой философии. В 4-х т. - Т.2. -М.,1970.
4. Фромм Э. Бегство от свободы. - М., 1990.
5. Фукуяма Ф. Конец истории. - "Вопросы философии", № 3, 1990;
6. Хайек Ф.А. Общество свободных. - Лондон, 1990.
7. Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах. — М.: прогресс-Традиция, 2004. — 480с.
8. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? - "Полис", № 1, 1994, с.33-57.
9. Херман М. Дж. Стили лидерства и формирование высшей политики// Полис.-1991.- №1.
10. Хютшер А. Мыслители нашего времени: справочник по философии Запада 20 в. - М., 1994.
11. Цебелис Д. В защиту теории рационального выбора // Современная сравнительная политология. Хрестоматия. - М.: Московский общественный научный фонд, 1997. — С. — 52 – 83.
12. Цицерон. Диалоги. О государстве. О законах. - М., 1966.
13. Чанышев А.Н. Аристотель. - М., 1967.
14. Чилкот Р. Теории сравнительной политологии. В поисках парадигмы / пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, Издательство «Весь Мир», 2001. — 560с.
15. Easton D. The Political System: An Inquiry into the State of Political Science. — New York, 1953.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

5. Засоби діагностики успішності навчання модульна контрольна робота, реферат, проведення заліку.

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

В.Ф. Лисак
2016 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НД 1.2.12 ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ	052 ПОЛІТОЛОГІЯ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	ПОЛІТОЛОГІЯ
ФАКУЛЬТЕТ	ІСТОРИЧНИЙ

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична система сучасної України» для студентів за напрямом підготовки 052 Політологія, спеціальністю Політологія “30” серпня 2016 року. — 13 с.

Розробник:

Светлакова Марія Андріївна, кандидат політичних наук, асистент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Декан історичного факультету В.Ф. Лисак

“30” серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
	052 Політологія		
Модулів – 4	Спеціальність Політологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		I-й	I-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання Реферативне дослідження		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		II-й	II-й
		Лекції	
		32 год.	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: Бакалавр	Практичні, семінарські	
		16 год.	-
		Самостійна робота	
		66 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		6 год.	-
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48/72 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про політичну сферу суспільства крізь призму аналізу структурних компонентів політичної системи; засвоєння студентами теоретико-концептуальних підходів до трактування поняття «політична система», дослідження форм і закономірностей її функціонування; формування у студентів вмінь та навичок цілісно аналізувати суспільно-політичні явища та процеси в Україні.

Завдання – вивчення:

- формування цілісного уявлення про політичну систему як основну категорію наукового пізнання у рамках суспільно-політичних наук;
- розкриття змісту цього поняття, концептуальних підходів до його трактування;
- з'ясування структури політичної системи, основних її інститутів та функцій;
- розкрити особливості становлення сучасної політичної системи України;
- виявити проблеми становлення парламентаризму в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

— основні моделі політичних систем, запропоновані у світовій політичній думці;

- про владу як центральний елемент політичної системи, її ознаки, джерела та типи;
- особливості політичної системи України, включаючи систему державного правління;
- систему державних та недержавних інститутів (політичних партій, громадських об'єднань тощо).

вміти:

- характеризувати основні поняття та категорії теорії політичної системи;
- виокремлювати динамічну характеристику політичної системи України через аналіз політичного процесу та політичної діяльності;
- визначати місце та роль політичних партій у політичній системі України;
- давати оцінку діяльності та функціонування різних елементів політичної системи України.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, МОДЕЛІ.

- Тема 1. Теорія політичних систем.
- Тема 2. Моделі політичної системи.
- Тема 3. Політичний процес: суть та структура.
- Тема 4. Держава в політичній системі суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: РЕФОРМУВАННЯ ТА СПРОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

- Тема 5. Особливості становлення сучасної політичної системи в Україні.
- Тема 6. Політична організація українського суспільства
- Тема 7. Верховна Рада – Парламент України.
- Тема 8. Інститут президентства в незалежній Україні.
- Тема 9. Кабінет Міністрів України.
- Тема 10. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні. Партійно-політичний спектр сучасної України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

- Тема 11. Співвідношення політичної культури і політичної системи. Політична субкультура українців.
- Тема 12. Політична свідомість українського населення. Політична соціалізація.
- Тема 13. Держава та громадянське суспільство у політичній системі сучасної України.
- Тема 14. Засоби масової інформації як складова політичної системи України.
- Тема 15. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.
- Тема 16. Інтеграційні перспективи України у світовій політиці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, МОДЕЛІ.												
Тема 1. Політична система суспільства: основні підходи до трактування.	8	2	2		4	2						
Тема 2. Моделі політичної системи.	10	4	2		4							
Тема 3. Політичний процес: суть та структура.	10	4			4							
Разом за змістовим модулем 1	28	10	4	-	12	2						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: РЕФОРМУВАННЯ ТА СПРОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ												
Тема 4. Модернізація державного устрою та суспільних відносин як різновид постсоціалістичної моделі українського суспільства.	6	2			4	2						
Тема 5. Проблема становлення парламентаризму в Україні. Генеза законодавчої влади в сучасній Україні.	8	4			4							
Тема 6. Повноваження Верховної Ради України. Законотворення — основна функція парламенту	4	2			2							
Тема 7. Інститут президентства в незалежній Україні.	10	2	2		6							
Тема 8. Місце уряду у політичній системі України.	6	2			2							
Тема 9. Співвідношення держави та	10	2	2		6							

громадянського суспільства у політичній системі України.												
Тема 10. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.	6		2		4							
Разом за змістовим модулем 2	50	14	6	-	28	2						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.												
ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ												
Тема 11. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні.	6	2	2		2							
Тема 12. Партійно-політичний спектр сучасної України.	6	2	2		2							
Тема 13. Співвідношення політичної культури і політичної системи. Політична субкультура українців.	6	2			4	2						
Тема 14. Політична свідомість українського населення. Політична соціалізація.	8	2	2		4							
Тема 14. Інтеграційні перспективи України у світовій політиці.	6				4							
Разом за змістовим модулем 3	32	8	6	-	16	2						
Модуль 4.												
РЕФЕРАТ												
ІНДЗ	10				10							
Разом за модулем 4	10				10							
Усього годин:	120	32	16		66	6						

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Становлення та еволюція радянської політичної системи 1920 – 60-х рр.	4
2.	Вищі органи представництва та виконавчої влади в Україні.	2
3.	Розбудова громадянського суспільства в незалежній Україні	4
4.	Партійно-політичний спектр сучасної України	4
5.	Засоби масової інформації у політичній системі України	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Політичне життя України- Русі IX – XII ст.: тип політичного устрою, органи влади і управління, соціальні рухи.	2
3.	Політичне життя в українських землях доби Речі Посполитої (1569-1648 рр.)	2
4.	Становлення та еволюція радянської політичної системи 1920 – 50-рр.	2
	Разом	6

7. Індивідуальні завдання

Реферат з дисципліни.

Теми рефератів

1. Завдання політології як науки та навчальної дисципліни у політичному розвитку сучасної України.
2. Основні фактори виникнення політики і постійної зміни найактуальніших питань політики.
3. Політична культура в Україні як фактор формування політичних питань, цілей і цінностей народу і влади.
4. Політична культура як фактор впливу на міжнародні стосунки.
5. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
6. Роль громадянського суспільства і правової держави в будові і укріпленні демократичної держави.
7. Роль партій в політичній системі України.
8. Політична еліта в Україні: теоретичні і практичні особливості комплектації еліт в Україні.
9. Функції політичного лідера в Україні: теорія і практика.
10. Роль громадських організацій в державі і тенденції розвитку цих структур в Україні.
11. Взаємовідносини між політичними партіями та суспільством в сучасній Україні.
12. Унітарна та федеративна форми державного устрою. Доцільність трансформацій форми державного устрою в Україні.
13. Переваги та недоліки вступу України в НАТО та ЄС.
14. Переваги та недоліки поглибленої інтеграції України в СНД, ЄСР, ОДКБ.
15. Перспективи відмови України від глибокої соціально-економічної та військово-політичної інтеграції.
16. Основні напрямки зовнішньої політики України.
17. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.
18. Процес політичної соціалізації в Україні.
19. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України.
20. Етапи еволюції багатопартійності у сучасній Україні.
21. Генеза владної моделі в Україні.

8. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні: реферати з політології. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

9. Методи контролю

Контроль за рівнем підготовки студентів здійснюватиметься, як:

- поточний (перевірка знань на семінарах, за допомоги тестів та самостійних домашніх завдань);
- підсумковий (модульна контрольна робота);
- в разі невиконання роботи — семестровий (у вигляді заліку).

Питання до заліку

1. Дайте визначення поняттю «політична система суспільства». Назвіть основні елементи політичної системи.
2. Визначте основні функції політичної системи суспільства.
3. Теорія політичної системи за Д. Істоном.
4. Теорія політичної системи за Г. Алмондом.
5. Теорія політичної системи за К. Дойче.
6. Охарактеризуйте класичну типологію політичної системи.
7. Дайте визначення поняттю «політична влада».
8. Назвіть основні види влади та форми її реалізації.
9. Методи функціонування політичної влади.
10. Держава в політичній системі суспільства.
11. Основні концепції виникнення держави.
12. Функції держави.
13. Дайте визначення поняттю «правова держава».
14. Дайте визначення поняттю «громадянське суспільство».
15. Функції громадянського суспільства.
16. Охарактеризуйте парламентську республіку.
17. Охарактеризуйте парламентсько-президентську форму республіки.
18. Що таке федеративна держава?
19. Дайте визначення поняттю унітарна держава.
20. Охарактеризуйте тоталітарний політичний режим.
21. Охарактеризуйте авторитарний політичний режим.
22. Причини трансформації політичних режимів.
23. Періоди становлення та розвитку політичної системи України.
24. Фактори формування політичної системи в Україні.
25. Проаналізуйте сутність демократії.
26. Історичні передумови розбудови демократії в Україні.
27. Що таке політична організація суспільства?
28. Мораль як складова політичної організації суспільства.
29. Ціннісний дефіцит як проблема політичної організації суспільства.
30. Проблема становлення парламентаризму у сучасній Україні.
31. Склад і структура Верховної Ради України.
32. Основні функції Верховної Ради.
33. Етапи розвитку інституту президентства в Україні.
34. Повноваження Президента України.
35. Роль інституту президентства в політичній системі України.
36. Основні закони та декларації прийняті на початку незалежної України.

37. Охарактеризуйте еволюцію поняття «місцеве самоврядування» в історії політичної науки.
38. Які спільні та відмінні риси мають державна влада та місцеве самоврядування?
39. Які види органів охоплює поняття “місцеве самоврядування”? Визначте функції, що вони виконують.
40. Поняття політичної партії та партійної системи: особливості становлення в Україні.
41. Джерела багатопартійності й історичні умови переходу до багатопартійності.
42. Масові громадські рухи в Україні.
43. Роль масових громадських рухів у модернізаційних процесах України.
44. Характеристика партійно-політичного спектру сучасної України.
45. Охарактеризуйте партії лівого спрямування.
46. Охарактеризуйте партії правого спрямування.
47. Сутність українського центрризму.
48. Політична опозиція в Україні.
49. Основні етапи становлення нової виборчої системи України.
50. Сучасна виборча система України.
51. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
52. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення.
53. Процес політичної соціалізації в Україні.
54. Історичні чинники формування політичної культури в Україні.
55. Конституційний процес у сучасній Україні: конституційні поправки, Конституційний договір Конституція 1996 року.
56. Конституційна владна модель у сучасній Україні: від парламентської до президентсько-парламентської республіки.
57. Владна вертикаль в Україні: централізація чи децентралізація.
58. Економічні й етнокультурні чинники в еволюції територіального управління в Україні.
59. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.
60. Місце України у світовій політиці. Інтеграційні перспективи України.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумкова форма контролю/ залік	Сума
Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	МКР	Реферат	25	100
20	20	20	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

1. Андресюк Б. П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні. — К., 1997.
2. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді. — К., 1996.
3. Бебик В., Сидоренко О. Засоби масової інформації посткомуністичної України. — К., 1996.
4. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. — К.: МАУП, 2000. — 384 с.
5. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
6. Васович В. Переход к демократии в посткоммунистических странах // Вестн. МГУ. Сер. 18. — 1998. — № 2.
7. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. — 1993.— №1.
8. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. — 7-ме вид., переробл і доп. — К.: Знання, 2008. — 415 с.
9. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.—К.: Знання, 2006. — 668 с.
10. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
11. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
12. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. — К.: Знання, 2007. — 415 с.
13. Давимука С., Колодій А., Кужельок Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. — Львів, 1999.
14. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. — М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.
15. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
16. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. — К.: Основи, 1996.
17. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9.
18. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
19. Кривенко Л. Президент України: еволюція конституційно-правового статусу // Віче. — 1998. — № 10. — С. 77–94.
20. Кухта Б. Політична влада та її рішення. — Львів: ЦИД, 2006. — 237 с.
21. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти та політичне лідерство. — Львів: Кальварія, 1995.
22. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х — першій половині 90-х років). — К., 1994.
23. Лісовий В. Поняття політичної культури. Політична культура українців // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. — К., 1996.

24. Макеєв С., Надточій А. Політична соціалізація в пострадянській Україні // Політична думка. — 1997. — № 1.
25. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. — 2-ге вид., доп. та випр. — К.:Кобза, 2003.
26. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.
27. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
28. Медведчук В. В. Україна: актуальні питання розвитку суспільства, держави і права. — К., 1999.
29. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.
30. Міщенко М. Д. Ідеологія, соціальна міфологія та трансформаційні процеси в українському суспільстві: Монографія. — К., 1998.
31. Музика І. В. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. — К., 1998.
32. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.
33. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посібн. // О.В. Філонов, В.М. Субботін, В.В.Пашутін, І. Я. Тодоров. — К.: Знання, 2006. — 215с.
34. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. — К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. — 684с.
35. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. — Вид. 2-е, випр. і доп. — Львів: Кальварія, 1997. — 228 с.
36. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. — М.: Наука, 1995.
37. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні _____ нариси. — Донецьк, 1999.
38. Пахарев А. Д. Политическое лидерство и лидеры: Монография. — К., 2001.
39. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
40. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. — Львів: "Новий світ-2000"., 2002. — 344 с.
41. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
42. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. — М.: Мысль, 2000.
43. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
44. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. — К.: Парламентське вид-во, 1998.
45. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999.
46. Політичні партії України: Довідник. — К., 1999.
47. Політичні структури та процеси в сучасній Україні / Ф. М. Рудич, В. Б. Безверхий, М. Г. Кириченко та ін. — К., 1995.
48. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: Генеза, 2004. — 736 с.
49. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К., 1997.

50. Політологія / За ред. О. І. Семківа. — Львів, 1994.
51. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.
52. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Косміна, В. Харченко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 664 с.
53. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. — Серія "Дистанційне навчання". — № 28. — Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. — 360 с.
54. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В.П.Горбатенка. — К., 2001.
55. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. — Київ: Вища школа, 2000. — 415 с.
56. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — К. : Вид. центр "Академія", 2001. — 528 с.
57. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
58. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. — Львів: Тріада Плюс, 2004. — 392 с.
59. Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти? (Украина в контексте трансформации полит. систем в странах СНГ и Балтии, Центр. И Вост. Европы). — К., 1999.
60. Рудич Ф. М. Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. — К., 2000.
61. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. — К.: Либідь, 2004. — 480 с.
62. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. — К.: „ТАНДЕМ”, 1996. — 240 с.
63. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Історія української Конституції. — К., 1993.
64. Смолка А.О. Соціально – економічна думка та політика в Україні XVII – на початку XVIII ст. — К., 1996.
65. Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін. — К., 1996.
66. Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору / М. І. Михальченко, В. С. Журавський, В. В. Танчер. — К., 1997.
67. Станистебан Л. Политические системы и легитимность // Диалог. — 1993. — №4.
68. Становлення владних структур в Україні (1991–1996) / Редкол.: О. Гарань, В. Кулик, О. Майборода. — К.: Центр політ. Аналізу газети “День”, 1997.
69. Телешун С.О. Національне питання в програмах українських політичних партій в кінці XIX – на початку XX ст. — К., 1996.
70. Томенко М. Українська перспектива: історико-політологічні підстави сучасної державної стратегії. — К., 1995.
71. Трипольський В. О. Демократія і влада. — К., 1999.
72. Уилсон Дж. Американская политическая система // США–ЭПИ. — 1997. — № 2.
73. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
74. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
75. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
76. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
77. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи //Політичний менеджмент. — 2005. — №5. — С.39–50.
78. Холод В.В. Політологія: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і допов. — Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. — 480 с.
79. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. — 3-тє вид.,

- доп. та випр. – Львів: Новий світ – 2007. – 360 с.
80. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. — К., 1995.
 81. Шаповал В. Конституційні системи зарубіжних країн. — К., 1992.
 82. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. — Львів: Тріада плюс, 2004. — 528 с.
 83. Шемшученко Ю. Теоретичні засади розвитку українського парламентаризму // Віче. — 1997. — № 12. — С. 23–29.
 84. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. — К.: Вища школа, 2004. — 622с.
 85. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. — К.: Либідь, 2002. — 576 с.
 86. Щедрова Г.П., Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. Навчальний посібник. _ К.,2008.
 87. Яблонський В. М. Сучасні політичні партії України. — К., 1996.
 88. Якушик В. Політична система та політичний режим //Політична думка. — 1994. — №1.
 89. Easton D. The Political System: An Inquiry into the State of Political Science. — New York, 1953.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ
до дисципліни «Політична система сучасної України»
спеціальності 052 Політологія

Тема 1. Теорія політичних систем.

Ключові поняття: політична система, теорія політичної системи, політичний процес, політичні інститути, політичне життя.

Політична система суспільства – основні підходи до трактування. Політична система: сутність та принципи її діяльності. Виникнення теорії політичних систем. Концепція теорії політичної системи. Формування сучасного поняття «політична система». Основні елементи політичної системи. Функції політичної системи: функція цілепокладання, інтегративна, регулятивна і управлінська функції.

Типологія сучасних політичних систем: загальні риси та особливості, тенденції розвитку. Критерії класифікації політичних систем та їх типологія. Модернізація політичної системи. Діалектика розвитку політичної системи та її елементів з навколишнім середовищем, іншими сферами суспільного життя.

Структура політичної системи. Характеристика основних елементів політичної системи: політичні відносини, політичні принципи і правові норми, політична свідомість, політичні інститути. Політична система та політичне життя суспільства.

Політичний процес: суть та структура. Визначення поняття «політичний процес». Основні цикли політичного процесу.

Література

1. Андреев С.С. Политические системы и политическая организация общества // Социально-политические науки. – 1992. – №1.
2. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Генеза. – 1997. – 395 с.
5. Якушик В. Політична система та політичний режим // Політична думка. – 1994. – №1.
6. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. – Київ: Вища школа, 2000. – 415 с.
7. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.
8. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
9. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада Плюс, 2004. – 392 с.
10. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 480 с.
11. Станистебан Л. Политические системы и легитимность // Диалог. – 1993. – №4.
12. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи //Політичний менеджмент. – 2005. – №5. – С.39–50.
13. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. – 480 с.

Тема 2. Моделі політичної системи.

Ключові поняття: системний підхід, структурно-функціональний, політична система.

Підходи до аналізу політичних систем: системний і структурно-функціональний («вхід», «вихід», «петля зворотного зв'язку», структурна диференціація). Види легітимності системного підходу. Два рівня структурно-функціонального підходу.

Відмінні риси моделей Р. Алмонда і Д. Істона. Інформаційно-кібернетична модель К. Дойче. Етапи функціонування системи.

Типологія політичних систем за Г. Алмондом (англо-американська модель, континентально-європейська, доіндустріальна та частково індустріальна, політичні системи тоталітарного типу). Класифікація політичних систем за Ж. Блонделем (ліберальні демократії, комуністичні системи, традиційна держава, популістські системи, авторитарно-консервативна система).

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
6. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
7. Горlach М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
8. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 415 с.
9. Давимука С., Колодій А., Кужелюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
10. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.

Тема 3. Політичний процес: суть та структура.

Поняття політичного процесу. Суб'єкти політичного процесу. Структура політичного процесу. Стадії політичного процесу. Базовий політичний процес. Периферійний політичний процес. Типологія політичних процесів: демократичний політичний процес, недемократичний політичний процес, відкритий і прихований (латентний) політичні процеси, революційні (гостро конфліктні) і еволюційні (консенсуальні). Внутрішньо- та зовнішньополітичні процеси. Показники політичного процесу (політичний час, політичний простір, політичне поле). Політичний порядок як процес.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. - К., 2001. - С. 153-158.
2. Гальчинський А. Кінець тоталітарного соціалізму. Що далі? - К., 1996.
3. Горбатенко В. Стратегія модернізації суспільства. Україна і світ на зламі тисячоліть. - К., 1999.
4. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси (етнополітологічний аналіз). - К., 1998.
5. Основи політології: Навч. посібник / Кер. авт. кол. Ф.М. Кирилюк. - К., 1995. - С. 137-152, 228-231.
6. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол. Ф.М. Рудич (голова) та ін. - К, 1998. - Розд. 3.
7. Політичні структури та процеси в сучасній Україні / За ред. Ф.М. Рудича. - К., 1995.
8. Політологія: наука про політику. За заг. ред. Кремень В.І., Горлacha М.І. - Київ-Харків, 2001. - С. 189-215, 217-232.

9. Політологія: Посібник для студентів вузів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. - К., 1998. - С. 105-116.
10. Салмін А.М. Політичний процес і демократія // Полис. - 1993. - № 3.
11. Шаповал Ю.І. У ці трагічні роки: Сталінізм на Україні. - К., 1990.
12. Швидак О.М. Політологія. Практикум: Навч. посібник. - К., 2001. - С. 119-126, 142-148.
13. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. - К.: Либідь, 2002. - С. 171-197.
14. Шморгун О. Чим авторитарна влада відрізняється від диктаторської // Політ., читання. - 1994. - № 1.

Тема 4. Держава в політичній системі суспільства.

Держава, її природа і сутність. Місце держави в політичній системі суспільства. Концепції походження держави. Держава як політична організація суспільства: сутність, ознаки, структура. Основні концепції походження держави. Сутність держави. Основні ознаки держави. Форми та функції держави. Типологія держав. Форма держави. Співвідношення типу і форми держави. Форми державного правління та їх різновиди. Форми державного устрою, їх характеристика. Політичні режими. Типологія політичних режимів, їх ознаки і особливості. Внутрішні і зовнішні функції держави. Правове держава: проблеми становлення. Поняття правової держави. Співвідношення і взаємозв'язок держави та права. Ідея правової держави та її втілення в соціальній дійсності. Принципи правової держави.

Влада – центральний компонент політичної системи. Визначення поняття «влада» та її особливості. Політична влада. Поняття, ознаки, джерела, ресурси, функції політичної влади. Легітимність політичної влади. Типи легітимності. Форми та типи політичної влади. Принципи організації влади. Гілки влади. Фактори ефективності політичної влади. Централізація та децентралізація влади у політичній системі.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
2. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
3. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
4. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
5. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.
6. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
7. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
8. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
9. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
10. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
11. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000".,2002. – 344 с.

12. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000.

Тема 5. Особливості становлення сучасної політичної системи в Україні.

Модернізація в Україні як різновид постсоціалістичної моделі модернізації. Специфіка стартової ситуації. Періодизація перехідного періоду в Україні, її специфічні риси. Завдання, які необхідно вирішити Україні у ході модернізації.

Народовладдя в Україні: можливості і реальність. Історичні передумови розбудови демократичної України: “за” і “проти”. Прийнятна для України владна модель. Влада народу і для народу. Завдання влади в умовах трансформації суспільства. Об’єктивні детермінанти модернізаційного процесу. Ресурси влади в Українській державі: соціальні, економічні, культурно-інформаційні.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
6. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
7. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
8. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
9. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
10. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000".,2002. – 344 с.
11. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000

Тема 6. Політична організація українського суспільства.

Генеza владної моделі України. Конституціоналізм в Україні в історичній ретроспекції. Державний устрій України. Характер політичного режиму. Проблема розподілу функцій влади.

Конституційний процес у сучасній Україні: конституційні поправки, Конституційний договір, Конституція 1996 року. Конституційна владна модель у сучасній Україні: від парламентської до президентсько-парламентської республіки.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
2. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
3. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.

4. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
5. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.
6. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
7. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
8. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
9. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
10. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.

Тема 7. Верховна Рада – Парламент України.

Проблема становлення парламентаризму в Україні. Умови запровадження парламентаризму. Генеза законодавчої влади в сучасній Україні. Електоральні цикли 1990, 1993, 1998 року. Структура, склад та організація роботи українського парламенту. Структура українського парламенту. Повноваження Верховної Ради України. Законотворення — основна функція парламенту. Статус народного депутата. Верховна Рада: шляхи вдосконалення.

Література

1. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В.П.Горбатенка. — К., 2001.
2. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. – Київ: Вища школа, 2000. – 415 с.
3. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.
4. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
5. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада Плюс, 2004. – 392 с.
6. Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти? (Украина в контексте трансформации полит. систем в странах СНГ и Балтии, Центр. И Вост. Европы). — К., 1999.
7. Рудич Ф. М. Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. — К., 2000.
8. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 480 с.
9. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: „ТАНДЕМ”, 1996. – 240 с.
10. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Історія української Конституції. — К., 1993.
11. Смолка А.О. Соціально – економічна думка та політика в Україні XVII – на початку XVIII ст. – К., 1996.
12. Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін. — К., 1996.
13. Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору / М. І. Михальченко, В. С. Журавський, В. В. Танчер. — К., 1997.

Тема 8. Інститут президентства в незалежній Україні.

Роль інституту президентства в період суспільної трансформації. Заснування інституту президентства в Україні. Генеза президентства: основні етапи — 1991–1995 рр.,

1995–1996 рр., з 1996 р. Президентські повноваження: символічні, кадрові, політичні. Повноваження Президента України відповідно до Конституційного договору 1995 р. Місце президентських інституцій відповідно до Конституції України 1996 р. Характерні риси інституту президентства у сучасній Україні.

Література

1. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
2. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
3. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
4. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. — 2005. — №5. — С.39–50.
5. Холод В.В. Політологія: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і допов. — Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. — 480 с.
6. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. — 3-тє вид., доп. та випр. — Львів: Новий світ — 2007. — 360 с.
7. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. — К., 1995.
8. Шаповал В. Конституційні системи зарубіжних країн. — К., 1992.
9. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. — Львів: Тріада плюс, 2004. — 528 с.
10. Шемшученко Ю. Теоретичні засади розвитку українського парламентаризму // Віче. — 1997. — № 12. — С. 23–29.

Тема 9. Кабінет Міністрів України.

Місце уряду у політичній системі України: специфіка постсоціалістичних держав. Генеза ролі уряду у владній моделі України: роль уряду відповідно до конституційних поправок (1991–1993 рр.), повноваження уряду відповідно до Конституційного договору (1995–1996 рр.), повноваження Кабінету Міністрів відповідно до Конституції 1996 р. Процедура формування та відставки уряду. Поняття контрасигнації. Уряд: професійний чи політичний. Механізм прийняття урядових рішень.

Література

1. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.
2. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 664 с.
3. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. — Серія "Дистанційне навчання". — № 28. — Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. — 360 с.
4. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
5. Медведчук В. В. Україна: актуальні питання розвитку суспільства, держави і права. — К., 1999.
6. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.
7. Міщенко М. Д. Ідеологія, соціальна міфологія та трансформаційні процеси в українському суспільстві: Монографія. — К., 1998.
8. Музика І. В. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. — К., 1998.
9. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.

Тема 10. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні. Партійно-політичний спектр сучасної України.

Різновиди партійних систем у сучасному світі. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні. Джерела багатопартійності та історичні умови переходу до багатопартійності. Етапи еволюції багатопартійності у сучасній Україні: від масових суспільних рухів до повноцінних політичних партій.

Партійно-політичний спектр сучасної України. Специфічні риси партій лівого, правого та центристського спрямування. Трансформація лівих сил. Роль центристських партій: реальна і потенційна. Еволюція партій націонал-демократичного спрямування. Проблема політичної опозиції в Україні. Перспективи утвердження партійної системи в Україні. Групи інтересів в Україні, характерні риси їх діяльності та вплив у суспільстві.

Література

1. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.
2. Щедрова Г.П., Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. Навчальний посібник. – К., 2008.
3. Яблонський В. М. Сучасні політичні партії України. — К., 1996.
4. Давимука С., Колодій А., Кужельюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
5. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.
6. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
7. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. – К.: Основи, 1996.
8. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9.

Тема 11. Співвідношення політичної культури і політичної системи. Політична субкультура українців.

Співвідношення політичної культури і політичної системи. Класифікація політичної культури за Г. Алмондом і С. Верби. Характерні риси політичної культури. Функції політичної культури (гуманістична, пізнавальна (гносеологічна), інформаційна, комунікативна, ціннісно-орієнтаційна, нормативно-регулююча (управлінська).

Історичні детермінанти формування політичної культури в Україні. Співвідношення між цінностями та нормами. Поняття «політична субкультура». Політична субкультура українців.

Література

1. Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору / М. І. Михальченко, В. С. Журавський, В. В. Танчер. — К., 1997.
2. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посібн. // О.В. Філонов, В.М. Субботін, В.В.Пашутін, І. Я. Тодоров. – К.: Знання, 2006. – 215с.
3. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
4. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
5. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.

6. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні _____ нариси. — Донецьк, 1999.

Тема 12. Політична свідомість українського населення. Політична соціалізація.

Політична свідомість: рівні, структура, типи. Політична свідомість як відображення політичних відносин у суспільстві. Основні чинники формування політичної свідомості. Структура політичної свідомості.

Типові риси політичної свідомості українського населення. Політична соціалізація. Політична соціалізація особистості: сутність, інститути, етапи.

Література

1. Бебик В. Політична свідомість українського суспільства/ Валерій Бебик // Соціальна психологія. - 2007. - № 5. - С. 18-24
2. Бебик В. Про деякі особливості масової політичної свідомості України/ В. Бебик, О. Василишина, К. Сенічева //Практична психологія та соціальна робота. - 2008. - № 2. - С. 70-72.
3. Бойко О. Д., Горбатенко В. П., Денисюк С. Г., Зеленько Г. І., Коваленко А. О., Корнієнко А. О. Прикладна політологія: навч. посіб. / В.П. Горбатенко (ред.). — К. : Академія, 2008. — 472с.
4. Бурдяк В. Національний суверенітет держави в умовах інтеграції // Буковинський журнал. – 2003. – № 3-4. – С. 123-133.
5. Буркут І., Гуйтор М. Свобода вибору чи маніпуляції політтехнологів // Буковинський журнал. – 2003. – № 3-4. – С. 74- 96
6. Бурлачук В. Соціальні переживання та політичний міф/ В.Бурлачук //Політична думка. - 2001. - № 1-2. - С.110-121
7. Вегеш М. М., Остапець Ю. О., Бондар В. Л., Буркало В. В., Зан М. П. Політологія: підручник / М.М. Вегеш (ред.). — 3-тє вид., перероб. і доповн. — К. : Знання, 2008. — 384с

Тема 13. Держава та громадянське суспільство у політичній системі сучасної України.

Громадянське суспільство як культурна форма соціальної системи. Поняття цивільного суспільства. Основні підходи на визначення сутності громадянського суспільства. Теоретичні і історичні передумови формування громадянського суспільства. Основи громадянського суспільства. Структура і функції громадянського суспільства. Проблема співвідношення держави та суспільства. Механізм взаємодії громадянського суспільства і політичної влади. Умови збалансованого взаємовпливу і взаємодії громадянського суспільства і політичної влади.

Література

1. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000".,2002. – 344 с.
2. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
3. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000.
4. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
5. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. – К.: Парламентське вид-во, 1998.
6. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999.
7. Макеев С., Надточій А. Політична соціалізація в пострадянській Україні // Політична думка. — 1997. — № 1.

8. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
9. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.

Тема 14. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

Поняття, зміст і структура громадянського суспільства. Особливості основних напрямків розвитку громадянського суспільства. Проблеми та шляхи розвитку громадянського суспільства в Україні. Концептуальні підходи до проблем громадянського суспільства. Особливості основних напрямків розвитку громадянського суспільства. Процес становлення громадянського суспільства складний і суперечливий, аналіз його потребує конкретно-історичного підходу.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Васович В. Переход к демократии в посткоммунистических странах // Вестн. МГУ. Сер. 18. — 1998. — № 2.
4. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
6. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
7. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.

Тема 15. Засоби масової інформації як складова політичної системи України.

Місце і функції ЗМІ у тоталітарному суспільстві. Проблема інтеграції ЗМІ України у політичну систему. Класифікація українських ЗМІ. Основні канали і особливості політичного впливу ЗМІ. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.

Література

1. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
2. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
3. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
4. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
5. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
6. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.

7. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні _____ нариси. — Донецьк, 1999.

Тема 16. Інтеграційні перспективи України у світовій політиці.

Проблема політичної ідентифікації України після проголошення політичної незалежності. Позаблоковий та нейтральний статус України. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.

Основні напрямки зовнішньої політики України: українсько-російські відносини; відносини Україна — ЄС, Україна — НАТО, Україна — країни ЦСЄ. Місце України у світовій політиці.

Література

1. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
2. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
3. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
4. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
5. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. — 2005. — №5. — С.39–50.
6. Холод В.В. Політологія: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і допов. — Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. — 480 с.
7. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. — 3-тє вид., доп. та випр. — Львів: Новий світ — 2007. — 360 с.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
до дисципліни «Політична система сучасної України»
спеціальності 052 Політологія**

Семінар № 1

Політична система суспільства: сутність, структура, моделі, типи.

1. Політична система суспільства: основні підходи до трактування.
2. Моделі політичної системи. Політичні інститути.
3. Типологія політичних систем. Функції політичної системи.
4. Структура політичної системи та особливості її компонентів.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А.О. Політико-правові системи: світ і Україна. – К., 2000.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Гелей С.Д. Ругар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
5. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
6. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
7. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Політична система суспільства, як визначає політолог Д. Істон, це взаємодії, завдяки яким у суспільстві авторитетно розподіляються цінності (матеріальні і духовні), тим самим запобігається конфлікт між членами суспільства. Розглядаючи цю тему, слід згадати системний та структурно-функціональний методи, біхевіористський підхід. З'ясувати питання про структуру та функції політичної системи. Особливу увагу слід приділити моделі політичної системи Д. Істона. Охарактеризувати три підсистеми, з яких складається політична система: інституціональну, інформаційно-комунікативну та нормативно-регулятивну. В третьому питанні необхідно навести критерії, за якими виділяються види політичних систем. Особливо звернути увагу на характеристику типів за Г.Алмондом, порівняти типи, що запропонував цей дослідник. Найбільш важливим є те, що студенти повинні на базі отриманих знань надати розгорнуту характеристику політичної системи України.

Семінар №2.

Держава – системотворчий елемент політичної системи суспільства.

1. Місце держави в політичній системі суспільства.
2. Держава як політична організація суспільства: сутність, ознаки, структура.
3. Концепції походження та парадигми держави.
4. Поняття та основні ознаки правової держави.
5. Співвідношення правової держави і громадянського суспільства.
6. Форма держави.

Література.

1. Гелей С.Д. Ругар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
2. Дмитренко М.А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. – К.,2000.

3. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.
4. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні нариси.— Донецьк, 1999.
5. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.
6. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — К., 2001.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

При підготовці до семінару рекомендовано визначити сутність правової соціальної держави, громадянського суспільства, навести їх ознаки та пояснити їх значення для успіху демократичного переходу в Україні.

Розглядаючи дані питання потрібно звернути увагу на основні напрямки економічної, соціальної та національної політики стосовно українського суспільства, проаналізувати проблемні аспекти в цьому плані в умовах переходу від тоталітаризму до демократії.

Семінар № 3.

Вибори у демократичному суспільстві.

1. Виборчий процес як основний елемент демократії
2. Характеристика основних світових виборчих систем.
3. Основні етапи становлення нової виборчої системи України.
4. Сучасна виборча система України.

Література

1. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. — К.: Парламентське вид-во, 1998.
2. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: Генеза, 2004. — 736 с.
3. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 664 с.
4. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. — Серія "Дистанційне навчання". — № 28. — Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. — 360 с.
5. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. — Київ: Вища школа, 2000. — 415 с.
6. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — К. : Вид. центр "Академія", 2001. — 528 с.
7. Давимука С., Колодій А., Кужельок Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. — Львів, 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Метою теми семінару аналіз інституту демократичних виборів. У даному семінарі потрібно здійснити аналіз інституту виборів як ключового механізму реалізації сучасної демократії, як невід'ємного її атрибуту, розглянути суспільні функції виборів і здійснити їхню класифікацію. Також рекомендується звернути увагу на особливості демократичних принципів виборів як умови функціонування стабільної демократичної політичної системи. При відповіді на питання семінару, потрібно розкрити поняття „виборча система”, проаналізувати три основні різновиди виборчих систем (мажоритарну, пропорційну та змішану), розглянути найбільш поширені на практиці варіанти їх використання, визначити переваги і недоліки кожної з виборчих систем та їхній вплив на розвиток політичної системи. Визначити сучасну виборчу систему України та її еволюцію.

Семінар № 4.**Партійно-політичний спектр сучасної України.**

1. Поняття політичної партії та партійної системи: особливості становлення в Україні.
2. Сутність, ознаки та функції політичних партій.
3. Передумови, джерела, етапи формування багатопартійності в Україні.
4. Партійно-політичний спектр сучасної України (ліві партії; праві партії; центристські партії).
5. Проблема політичної опозиції в Україні в політичній науці та практиці дій опозиційних сил.

Література

1. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
2. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
3. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9
4. Литвин В. М. Політична арена України: дійові особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х — першій половині 90-х років). — К., 1994.
5. Музика І. В. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. — К., 1998.
6. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
7. Піча В.М., Стеблич Б.А. Політичні партії в політичній системі України. Львів, 1994.
8. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
9. Політичні партії України: Довідник. — К., 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Політична партія – це спеціалізована, організаційно упорядкована група, що об’єднує найбільш активних прибічників тих чи інших цілей (ідеологій, лідерів) та слугує для боротьби за завоювання та використання політичної влади в суспільстві. Група інтересів відрізняється від політичної партії тим, що вона не намагається увійти до влади, завдання її впливати на органи політичної влади формально залишаючись поза їх межами. Вивчаючи цю тему особливу увагу слід приділити характеристиці сучасної партійної системи в Україні, звернутися до матеріалів щодо програм партій, виявити основні напрямки у партійній системі України. Важливо уявити для себе велику роль багатопартійності та наявності активних груп інтересів для успіху демократичного переходу в Україні.

Семінар № 5.**Співвідношення політичної культури і політичної системи.**

1. Політична культура та її вплив на політичну систему суспільства.
2. Історичні чинники формування політичної культури в Україні.
3. Характер політичної культури українців.
4. Характер політичної свідомості українського населення.
5. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.

Література

1. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.
2. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.

3. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
4. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
5. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
6. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999

Методичні вказівки до семінарського заняття.

У першому питанні студентам треба охарактеризувати зміст поняття політична культура. Вона являє собою систему історично сформованих, відносно інших поглядів, переконань, ціннісних орієнтацій, моделей поведінки суб'єктів політичного процесу. Цей політичний феномен включає до себе політичну культуру свідомості, політичну культуру поведінки та політичну культуру функціонування політичних інститутів. Студентам треба відрізнити політичну культуру особистості та суспільства, визначити що таке субкультура. У питанні про типологію важливо звернути увагу на концепцію Г.Алмонда та С. Верби, охарактеризувати та порівняти провінціалістську, підданську та політичну культуру участі, проаналізувати, чому громадянський тип сприяє стабільності демократичного політичного режиму.

Уся сукупність знань одержаних за цією темою надасть студентам змогу краще розібратися у специфіці політичної культури сучасного українського суспільства, визначити її рівень. Особливу увагу треба приділити характеристиці політичної участі, ціннісним орієнтаціям, якими керуються люди у питаннях політичного вибору, згадати про найбільш важливі політичні події сучасності в цьому плані. Слід пам'ятати, що в умовах перехідного періоду політична культура є багатоскладовою, поєднує у собі традицію і модернізацію.

Семінар № 6.

Політична соціалізація як політико-культурний процес.

1. Сутність і детермінанти політичної соціалізації.
2. Процес політичної соціалізації в Україні.
3. Посередники політичної соціалізації, її етапи.
4. Роль посередників політичної соціалізації (сім'я, школа, молодіжні організації, політичні партії, групи інтересів, ЗМІ) в Україні.

Література

1. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
2. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Косміна, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
3. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
4. Медведчук В. В. Україна: актуальні питання розвитку суспільства держави і права. — К., 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

У першому питанні студентам треба охарактеризувати зміст поняття політична соціалізація – процес засвоєння індивідом упродовж життя політичних знань, норм і цінностей суспільства, до якого він належить. Далі звернути увагу на зародження цього терміну, коли його вперше застосували (Ф. Гіддінс, Г. Тард). Визначити, що передбачає

політична соціалізація, який комплекс заходів, що готують людину до життя у сфері політики, визначають її політичну поведінку, впливають на уподобання та рішення.

Звернути увагу на етапи соціалізації, виокремити її первинну та вторинну стадії. Політична соціалізація здійснюється через вплив на індивіда конкретних осіб або ж соціальних інститутів, які називаються агентами. Надати характеристику основним агентам. Типи особистості по відношенню до політики: активісти, компетентні спостерігачі, компетентні критики, пасивні громадяни, аполітичні й відчужені (класифікація польського політолога Єжи Вятра).

Семінар № 7.

Засоби масової інформації у політичній системі України.

1. Проблема інтеграції ЗМІ України у політичну систему.
2. Класифікація українських ЗМІ.
3. Основні канали і особливості політичного впливу ЗМІ на формування політичної думки населення.
4. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.

Література

1. Бебик В., Сидоренко О. Засоби масової інформації посткомуністичної України. — К., 1996.
2. Міщенко М. Д. Ідеологія, соціальна міфологія та трансформаційні процеси в українському суспільстві: Монографія. — К., 1998.
3. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.
4. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
5. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
6. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
7. Політичні структури та процеси в сучасній Україні / Ф. М. Рудич, В. Б. Безверхий, М. Г. Кириченко та ін. — К., 1995.
8. Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін. — К., 1996.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

При підготовці до семінару необхідно в цілому розглянути світові процеси та ЗМІ в Україні. Проаналізувати структуру вітчизняної системи ЗМІ, особливості розвитку центральних і місцевих мас-медіа. Надати характеристику цензурної ситуації українських ЗМІ. Ознайомитись зі стилістикою сучасної журналістики, зокрема посилення інформативності, іронічності, аналітичності, оперативності та політизації.

Визначити вплив ЗМІ на політичні події. Відстежити появу нових, незалежних видань та зміни у функціонуванні редакційних колективів. Розмаїття ЗМІ за тематикою, підпорядкованістю, форматом, обсягом та ін. Звернути увагу на поширення політичних знань як важлива властивість сучасних мас-медіа, активне використання ЗМІ в політиці. Визначити перспективи і шляхи формування інформаційного суспільства в Україні

Семінар № 8.

Політична система України та її особливості.

1. Формування та розвиток базових елементів політичної системи України.
2. Система державного врядування в Україні.
3. Законодавча, виконавча та судова влада в Україні.
4. Роль та значення місцевого самоврядування у політичній системі України.
5. Система стримувань та противаг у процесі реалізації державної влади в Україні.

Література

1. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
2. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
3. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
4. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
5. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999.
6. Політичні партії України: Довідник. — К., 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

При підготовці до семінару необхідно в цілому розглянути особливості політичної системи України, включаючи систему державного правління, систему державних та недержавних інститутів (політичних партій, громадських об'єднань тощо). Розкрити систематизовані цілісні знання про політичну сферу суспільства крізь призму аналізу структурних компонентів політичної системи; засвоїти форми і закономірності функціонування політичної системи сучасної України. Сформувати вміння та навички цілісно аналізувати суспільно-політичні явища та процеси в Україні.

**ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**
до дисципліни «Політична система сучасної України»
спеціальності 052 Політологія

Завдання 1. Визначте рейтинг телевізійних передач політичної спрямованості центральних та місцевих телеканалів.

У формі вільної таблиці визначити основні політичні передачі, що актуальні в Україні та показати процентне співвідношення від усього населення, наскільки вони мають актуальність. Проаналізувати чому та чи інша телепередача займає певні позиції.

Завдання 2. Реферат з курсу.

Теми рефератів:

1. Завдання політології як науки та навчальної дисципліни у політичному розвитку сучасної України.
2. Основні фактори виникнення політики і постійної зміни найактуальніших питань політики.
3. Політична культура в Україні як фактор формування політичних питань, цілей і цінностей народу і влади.
4. Політична культура як фактор впливу на міжнародні стосунки.
5. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
6. Роль громадянського суспільства і правової держави в будові і укріпленні демократичної держави.
7. Роль партій в політичній системі України.
8. Політична еліта в Україні: теоретичні і практичні особливості комплектації еліт в Україні.
9. Функції політичного лідера в Україні: теорія і практика.
10. Роль громадських організацій в державі і тенденції розвитку цих структур в Україні.
11. Взаємовідносини між політичними партіями та суспільством в сучасній Україні.
12. Унітарна та федеративна форми державного устрою. Доцільність трансформацій форми державного устрою в Україні.
13. Переваги та недоліки вступу України в НАТО та ЄС.
14. Переваги та недоліки поглибленої інтеграції України в СНД, СЕП, ОДКБ.
15. Перспективи відмови України від глибокої соціально-економічної та військово-політичної інтеграції.
16. Основні напрямки зовнішньої політики України.
17. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.
18. Процес політичної соціалізації в Україні.
19. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України.
20. Етапи еволюції багатопартійності у сучасній Україні.
21. Генеза владної моделі в Україні.

Вимоги.

Написати реферат (за вибором студента)

Об'єм – не менше 15 с. Шрифт – 14, Times New Roman, обов'язкові всі елементи: зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел та літератури.

Література.

1. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
2. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.

3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
4. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
5. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
6. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 415 с.
7. Давимука С., Колодій А., Кужельюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
8. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.
9. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
10. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. – К.: Основи, 1996.
11. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9.
12. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
13. Кривенко Л. Президент України: еволюція конституційно-правового статусу // Віче. — 1998. — № 10. — С. 77–94.
14. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
15. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти та політичне лідерство. – Львів: Кальварія, 1995.
16. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
17. Лісовий В. Поняття політичної культури. Політична культура українців // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. — К., 1996.

**ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
до дисципліни «Політична система сучасної України»
спеціальності 052 Політологія**

Завдання до модульної контрольної роботи для поточного контролю

ВАРІАНТ № 1

1. Дайте визначення поняттю «політична система суспільства». Назвіть основні елементи політичної системи.
2. Держава в політичній системі суспільства.

ВАРІАНТ № 2

1. Дайте визначення поняттю «політична влада».
2. Сутність українського центризму.

ВАРІАНТ № 3

1. Дайте визначення поняттю «правова держава».
2. Роль масових громадських рухів у модернізаційних процесах України

ВАРІАНТ № 4

1. Дайте визначення поняттю «громадянське суспільство».
2. Фактори формування політичної системи в Україні.

ВАРІАНТ № 5

1. Проаналізуйте сутність демократії.
2. Охарактеризуйте партії лівого спрямування.

ВАРІАНТ № 6

1. Охарактеризуйте партії правого спрямування.
2. Повноваження Президента України.

ВАРІАНТ № 7

1. Характеристика партійно-політичного спектру сучасної України.
2. Основні функції Верховної Ради.

Завдання до комплексної контрольної роботи

ВАРІАНТ № 1

1. До використання якого виду ресурсів варто віднести дії влади, спрямовані на надання різного роду пільг окремим групам населення?
2. З якою метою в ряді країн устанавлюється максимум передвиборчих видатків?

ВАРІАНТ № 2

1. Комплекс організаційних, пропагандистських і агітаційних заходів, проведених окремим кандидатом – це:
2. Пропорційна виборча система сприяє:

ВАРІАНТ № 3

1. Які функції демократичних виборів в органи державної влади?
2. По якій виборчій системі здійснюються вибори у Верховну Раду України?

ВАРІАНТ № 4

1. Політичний режим: поняття й ознаки
2. Політичний режим сучасної України

ВАРІАНТ № 5

1. Поняття політичної системи
2. Особливості держави як політичної організації

ВАРІАНТ № 6

1. Типи політичних партій
2. Цілі й функції політичних партій

ВАРІАНТ № 7

1. Зародження й розвиток багатопартійної системи в Україні
2. Політична культура сучасної України

Питання до заліку

1. Дайте визначення поняттю «політична система суспільства». Назвіть основні елементи політичної системи.
2. Визначте основні функції політичної системи суспільства.
3. Теорія політичної системи за Д. Істоном.
4. Теорія політичної системи за Г. Алмондом.
5. Теорія політичної системи за К. Дойче.
6. Охарактеризуйте класичну типологію політичної системи.
7. Дайте визначення поняттю «політична влада».
8. Назвіть основні види влади та форми її реалізації.
9. Методи функціонування політичної влади.
10. Держава в політичній системі суспільства.
11. Основні концепції виникнення держави.
12. Функції держави.
13. Дайте визначення поняттю «правова держава».
14. Дайте визначення поняттю «громадянське суспільство».
15. Функції громадянського суспільства.
16. Охарактеризуйте парламентську республіку.
17. Охарактеризуйте парламентсько-президентську форму республіки.
18. Що таке федеративна держава?
19. Дайте визначення поняттю унітарна держава.
20. Охарактеризуйте тоталітарний політичний режим.
21. Охарактеризуйте авторитарний політичний режим.
22. Причини трансформації політичних режимів.
23. Періоди становлення та розвитку політичної системи України.
24. Фактори формування політичної системи в Україні.
25. Проаналізуйте сутність демократії.
26. Історичні передумови розбудови демократії в Україні.
27. Що таке політична організація суспільства?
28. Мораль як складова політичної організації суспільства.
29. Ціннісний дефіцит як проблема політичної організації суспільства.
30. Проблема становлення парламентаризму у сучасній Україні.
31. Склад і структура Верховної Ради України.
32. Основні функції Верховної Ради.
33. Етапи розвитку інституту президентства в Україні.
34. Повноваження Президента України.
35. Роль інституту президентства в політичній системі України.
36. Основні закони та декларації прийняті на початку незалежної України.
37. Охарактеризуйте еволюцію поняття «місцеве самоврядування» в історії політичної науки.
38. Які спільні та відмінні риси мають державна влада та місцеве самоврядування?
39. Які види органів охоплює поняття «місцеве самоврядування»? Визначте функції, що вони виконують.
40. Поняття політичної партії та партійної системи: особливості становлення в Україні.
41. Джерела багатопартійності й історичні умови переходу до багатопартійності.
42. Масові громадські рухи в Україні.

43. Роль масових громадських рухів у модернізаційних процесах України.
44. Характеристика партійно-політичного спектру сучасної України.
45. Охарактеризуйте партії лівого спрямування.
46. Охарактеризуйте партії правого спрямування.
47. Сутність українського центризму.
48. Політична опозиція в Україні.
49. Основні етапи становлення нової виборчої системи України.
50. Сучасна виборча система України.
51. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
52. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення.
53. Процес політичної соціалізації в Україні.
54. Історичні чинники формування політичної культури в Україні.
55. Конституційний процес у сучасній Україні: конституційні поправки, Конституційний договір Конституція 1996 року.
56. Конституційна владна модель у сучасній Україні: від парламентської до президентсько-парламентської республіки.
57. Владна вертикаль в Україні: централізація чи децентралізація.
58. Економічні й етнокультурні чинники в еволюції територіального управління в Україні.
59. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.
60. Місце України у світовій політиці. Інтеграційні перспективи України.

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ,
ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ТОЩО
до дисципліни «Політична система сучасної України»
спеціальності 052 Політологія**

1. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді. — К., 1996.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
5. Горlach М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
6. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 415 с.
7. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
8. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
9. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
10. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
11. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000".,2002. – 344 с.
12. Політологія / За ред. О. І. Семківа. — Львів, 1994.
13. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
14. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
15. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В.П.Горбатенка. — К., 2001.
16. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. – Київ: Вища школа, 2000. – 415 с.
17. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.
18. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
19. Рудич Ф. М. Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. — К., 2000.
20. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 480 с.
21. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. – 480 с.
22. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доп. та випр. – Львів: Новий світ – 2007. – 360 с.
23. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 528 с.
24. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Вища школа, 2004. – 622с.
25. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

26. Щедрова Г.П., Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. Навчальний посібник. — К., 2008.
27. Яблонський В. М. Сучасні політичні партії України. — К., 1996.

**ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ БІБЛІОТЕКИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ
НАВЧАЛЬНИМИ ПІДРУЧНИКАМИ (ПОСІБНИКАМИ) З ДИСЦИПЛІНИ
до дисципліни «Політична система сучасної України»
спеціальності 052 Політологія**

1.	М.І. Панов, Л.М. Герасіна.	Політологія [Текст] / ред. М.І. Панов, Л.М. Герасіна. – 2-ге вид.	К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2005. 520 с.	3
2.	В.П.Горбатенко.	Політологічний енциклопедичний словник/ Упоряд. В.П.Горбатенко. – 2-ге вид., доп. і перероб. –	К.: Генеза, 2004. – 736 с.	1
3.	Бєбик В.М.	Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. –	К.: МАУП, 2000. – 384 с.	1